

ХОНМБ
1945

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
РАДИ
«ОБЛАСНА НАУКОВА
МЕДИЧНА БІБЛІОТЕКА»**

Відділ наукової медичної інформації та бібліографії

ВИДАТНІ ЛІКАРІ ХЕРСОНЩИНИ

Біобібліографічний покажчик

Випуск 1

Херсон
2013

Херсонська обласна наукова медична бібліотека пропонує увазі лікарів різної фахової спрямованості, студентів і всіх хто зацікавиться історією медицини біобібліографічний покажчик “Видатні лікарі Херсонщини”.

До покажчика увійшли імена медиків, творчий доробок яких вплинув на розвиток медицини. Збереження їх імен у людській пам’яті допомагає сьогодні глибше осягнути мудрість досвіду попередніх поколінь, дає змогу зрозуміти минуле, щоб творити сучасне і впевнено дивитись у майбутнє. Покажчик містить біографічні та творчі відомості про лікарів, які народилися і працювали в Херсонській області.

Перший випуск нараховує життєписи таких особистостей, як Ігор Михайлович Іванов, Володимир Лазарович Кізельман, Ігор Євгенович Король, Олександр Семенович Лучанський, Наум Давидович Фогель, Петро Іванович Юрженко. Вони мали визначальний вплив на формування та становлення лікарської справи.

При складанні покажчика використовувалися довідково-бібліографічний апарат та документальний фонд бібліотеки. Принцип розташування матеріалу – алфавітний порядок прізвищ. Структура кожної персоналії включає біографічні відомості, довідкову інформацію, публікації лікаря та джерела інформації. Довідкову інформацію складає хронологічна канва життя і творчості, публікації та джерела інформації – в алфавітному порядку.

Використаний матеріал налічується у фонді ОНМБ.

Іванов Ігор Михайлович (17.09.1923-19.03.2008)

Ігор Михайлович Іванов – лікар-офтальмолог, кандидат медичних наук. Народився він 17 вересня 1923 р. в м.Херсоні. Дитинство минуло в родині службовців. 21 червня 1941 року отримав атестат зрілості. Початок війни та окупацію Ігор Михайлович пережив в Херсоні та Одесі. Він добровольцем пішов на фронт. Звільняв від фашизму Польщу, Німеччину, приймав участь в Яссо-Кишинівській наступаючій операції у складі 348-го окремого саперного батальйону Таганрогської стрілкової дивізії 5-ї Ударної Армії генерал-лейтенанта Берзарина. При форсуванні річки Одер біля Костринського плацдарму Ігор Михайлович був поранений. Після лікування звільнений в запас з причини інвалідності. Нагороджений орденом

Вітчизняної війни I-го ступеня, орденом Червоної Зірки, медаллю за “Звільнення Варшави”. В 1947 р. він студент Одеського медичного інституту, але навчання було перерване арештом органами НКВС, як ворог народу і контрреволюційний елемент. Звільнився в 1955 р. за амністією. В 1962 році Ігор Іванов закінчив Івано-Франківський медичний інститут. З 1962 р. по 1970 р. працював лікарем-офтальмологом в Горенківській лікарні, Івано-Франківська область.

З 1970 р. по 1988 р. працює офтальмологом в поліклініці № 1 лікарні Комсомольського району, м. Херсон. 1988-2003 рр. – лікар-офтальмолог учбово-виробничого товариства сліпих. В 1981 р. захистив кандидатську дисертацію. Нагрудний знак “Винахідник СРСР” отримав за прилад “Дислоциметр”. Автор наукових статей, має 10 раціоналізаторських пропозицій. Лікар, для якого були відсутні секрети сучасної офтальмології. Ігор Михайлович Іванов помер 19 березня 2008 року.

Довідкова інформація:

1944-1945 рр. - участь в Яссо-Кишинівській операції у складі 348-го окремого саперного батальйону Таганрогської стрілкової дивізії 5-ї Ударної Армії генерал-лейтенанта Берзарина.

1947 р. - навчання в Одеському медичному інституті.

1956-1962 рр. - навчання в Івано-Франківському медичному інституті.

1962 р. - закінчення Івано-Франківського медичного інституту.

1962-1970 рр. - лікар-офтальмолог Горенківської лікарні, Івано-Франківська область.

1970-1988 рр. - лікар-офтальмолог поліклініки № 1 лікарні Комсомольського району, м. Херсон.

1988-2003 рр. - лікар-офтальмолог учбово-виробничого товариства сліпих, м. Херсон.

1981 р. - захист кандидатської дисертації.

Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ступеня.

Нагороджений орденом Червоної Зірки.

Нагороджений медаллю "За визволення Варшави".

Відзначений нагрудним знаком "Винахідник СРСР".

Публікації:

1. Иванов, И. М.

Возрастные изменения периферических границ относительного поля зрения и высота орбитального края [Текст] / А. С. Новохатский, И. М. Иванов // Офтальмологический журнал. - 1981. - № 8. - С. 474-476.

2. Иванов, И. М.

Дислоциметр - новый прибор для определения положения глазного яблока в орбите [Текст] / И.М. Иванов // Офтальмологический журнал. - 1976. - № 3. - С. 220-221.

3. Иванов, И.М.

Периферическое поле зрения в начальных стадиях глаукомы с учётом индивидуальных особенностей границ относительного поля зрения [Текст] / И.М. Иванов // Офтальмологический журнал. - 1979. - №6. - С. 341-343.

4. Иванов, И. М.

Случай семейной дегенерации сетчатки [Текст] / И. М. Иванов // Офтальмологический журнал. - 1971. - № 6. - С. 466-467.

Джерела інформації:

1. Зубріс, Г.

Звичайний Иванов: Слово про товариша [Текст]: [нарис про лікаря-окуліста, кандидата медичних наук І.М.Іванова] / Г. Зубріс // Наддніпрянська правда. - 1982. - 27 травня.

2. Иванов Ігор Михайлович (17.09.1923 р.н.) // Безсмертя лікарні в їхніх іменах / ред. Л. Т. Ремига. - Херсон, 2004. - С. 22-23.

3. Иванов-Остославский, П. И.

Иванов Игорь Михайлович [Электронный ресурс] // АртКавун: [сайт] / П. И. Иванов-Остославский. - 2006. - Режим доступа: www.artkavun.kherson.ua/ivanov_igor_michaelovich.htm.

4. Медицина для нас. Дорогу новаторам [Текст]: [про лікаря-окуліста лікарні Комсомольського району І. М. Іванова] // Наддніпрянська правда. - 1989. - С. 4.

Кізельман Володимир Лазарович (1918-1999)

Кізельман Володимир Лазарович народився в 1918 р. Вихованець Військово-морської медичної академії. З 1941 по 1946 рр. - в діючій армії на посаді лікаря. Після Великої Вітчизняної війни Володимир Лазарович повернувся на Херсонщину і з 1946 р. працював старшим інспектором Херсонського обласного відділу охорони здоров'я. З 1947 по 1955 рр. В. Л. Кізельман займає посаду головного лікаря Каховської міської лікарні Херсонської області. Він багато зробив у поновленні міської лікарні у Каховці, в організації медичної допомоги будівельникам Каховської ГЕС. В 1955 р. фронтовик, умілий організатор, чуйний і грамотний лікар був призначений головним лікарем Херсонської міської лікарні № 2 ім. М.С. Урицького. З його іменем пов'язане зміцнення матеріально-технічної бази лікувального закладу, розширення бази допомоги при пологах, придбано нове медичне обладнання. Побудована нова поліклініка, відкрито поліклініки на нафтовому, суднобудівному заводах та на заводі напівпровідникових приладів. Вісімнадцять років Володимир Лазарович очолював лікувальний заклад (до 1974 р.). Був нагороджений орденами: Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ступеня, "Знак пошани".

Довідкова інформація:

Закінчив Ленінградський медичний інститут.

1941-1946 рр. - лікар в діючій армії.

1946-1947 рр. - старший інспектор Херсонського обл. відділу охорони здоров'я.

1947-1955 рр. - голов. лікар районної лікарні, м.Каховка, Херсонська область.

1955-1974 рр. - голов. лікар міської лікарні №2 ім. М.С.Урицького, м.Херсон.

Нагороджений орденом Червоної Зірки.

Нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеня.

Нагороджений орденом "Знак пошани".

Джерела інформації:

1. За летописью дней... [Текст]: [Кизельман Владимир Лазаревич в 1955 г. возглавил больницу им А. и О. Тропиных] // Бессмертны добрые деяния: Больнице имени А. и О.Тропиных - 85 лет / Г.И. Зубрис, Л.Т. Ремыга. - Херсон, 1999. - С. 12-35.

2. Зубрис Г.

Бути, а не здаватися [Текст]: [про Кізельмана Володимира Лазаровича з 1955-1974 рр. - головного лікаря міської лікарні №2 ім. М.С. Урицького] / Г.Зубрис // Наддніпрянська правда. - 1993. - 27 листопада. - С. 2.

3. Зубрис Г.

Народ называет её Тропинкой [Текст]: [о музее больницы им. А. и О. Тропиных; есть биографические сведения о В. Л. Кизельмане] / Г. Зубрис // Медицинская газета. - 2010. - 13 января. - С. 1.

4. Кізельман Володимир Лазарович (1918-1999) [Текст]: [...1955-1974рр. - головний лікар міської лікарні №2 ім. М.С. Урицького] // Безсмертя лікарні в їхніх іменах: [до 90-річчя лікарні ім. А. і О. Тропіних] / ред. А.Т. Ремига. - Херсон, 2004.-С. 26.

Король Ігор Євгенович (17.06.1933 – 2006 рр.)

Ігор Євгенович Король народився 17 червня 1933 р. в м.Херсоні. В 1941-1944 роках восьмилітнім хлопчиком почав свій шлях в Евакогоспіталі № 1959 разом з мамою - хірургом Марією Іларіонівною Тітенко. З 1944 по 1946 рр. – вихованець в/ч 18372 5-ї Повітряної Армії 2-го Українського фронту, з якою пройшов Молдавію, Румунію, Угорщину, Чехословаччину. Нагороджений орденами Вітчизняної війни II ступеня, За мужність, 16 медалями.

З 1952 р. по 1958 р. навчався в Одеському медичному інституті. Після його закінчення Ігор Євгенович працював в Херсонській обласній лікарні лікарем-ординатором хірургічного відділення, а з 1964 р. завідувачим опіковим відділенням. У 1966 році закінчив курси при Ленінградській Військово-медичній академії і запровадив у себе нову методику лікування опіків, створив систему етапного лікування

хворих, яка не втратила свого значення і до цього часу. Успіхи Ігоря Євгеновича у лікуванні хворих відзначені високими урядовими нагородами – орденом Трудового Червоного Прапора та орденом Леніна. Він був учасником Міжнародних конгресів в Італії, Швеції, Ізраїлі, Об'єднаних Арабських Еміратах. Автор друкованих науково-практичних робіт, методичних рекомендацій з питань лікування опіків. Лікар вищої категорії. Ігор Євгенович Король присвятив коханої лікарській справі 48 років.

Довідкова інформація:

- 1952-1958 рр. - навчання в Одеському медичному інституті.
- 1958 р. - закінчив Одеський медичний інститут.
- 1958-1964 рр. - лікар-ординатор хірургічного відділення.
- 1964-1997 рр. - зав. опіковим відділенням Херсонської обласної лікарні.
- 1997-2006 рр. - лікар-ординатор опікового відділення Херсонської обласної клінічної лікарні.
- 1976 р. - нагороджений орденом Трудового Червоного прапора.
- 1981 р. - нагороджений орденом Леніна.
- 1985 р. - нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеня.
- 1999 р. - нагороджений орденом "За мужність".

Публікації:

1. Король, И.Е.

Нарушение функциональной активности иммунокомпетентных клеток при ожоговой травме [Текст] / С. Р. Петров, Л. Н. Савчук, И. Е. Король // Клиническая хирургия. - 1985. - № 3. - С. 17-18.

2. Король, И. Е.

Некоторые пути иммунокоррекции у больных ожоговой травмой [Текст] / И.Е. Король, С.Р. Петров // Ожоговая болезнь: тезисы докладов VI Республиканской научной конференции "Патогенез и лечение термических поражений и их последствий у детей " (г. Харьков, 4-6 октября 1988 г.). - К., 1988. - С. 65.

3. Король, И.Е.

Роль активности иммунокомпетентных клеток в патогенезе ожоговой болезни [Текст] / С. Р. Петров, И. Е. Король // Иммунология и аллергия: респ. междувед. сб. - К., 1984. - Вып. 18. - С. 80-82.

4. Король, И. Е.

Страницы жизни Ю.Ю. Вороного - хирурга, выполнившего первую в мире пересадку почки человеку [Текст] / И.Е. Король, И.И. Полюх, С.Ю. Волченко. - Херсон: [Б.и.], 2005. - 22 с.

Джерела інформації:**1. Демченко, З.**

Звичайна людина - Король [Текст]: [до 78-річчя лікаря-ординатора опікового відділення Херсонської обласної клінічної лікарні] / З. Демченко // Ефір. - 2003. - 3 липня. - С. 15.

2. Дрозд, А.

Здоровье - это наше достояние [Текст]: [поэма посвященная хирургу, зав. ожоговым отделением областной больницы И.Е. Королю] / А. Дрозд // Папка "Стихи о медиках Херсонщины".

3. Зубріс, Г.

Дорогами страждань [Текст]: [спогади медиків-учасників Великої Вітчизняної війни М. Тітенко, І. Короля, А. Голуб] / Г. Зубріс // Наддніпрянська правда. - 1995. - 11 березня. - С. 1.

4. Кокостікова, Г.

Вічний бій [Текст]: [нарис про зав. опіковим відділенням обласної лікарні І.Є Короля] / Г. Кокостікова // Наддніпрянська правда. - 1983. - 26 жовтня.

5. Кокостікова, Г.

Хірург [Текст]: [про лікаря обласної лікарні І.Є.Короля] / Г. Кокостікова // Сільські вісті. - 1987. - 21 червня. - С. 2.

6. Король Игорь Евгеньевич (17.06.1933) [Текст]: [врач-хирург; 1964 г. - зав. ожоговым отделением, с 1997 г. - врач-ординатор ожогового отделения Херсонской областной клинической больницы] // Кто есть кто в Херсоне: биографический справочник / сост. С.М. Сухопаров. - Херсон, 2004. - С. 159.

7. Трохименко, В.

Триптих про лікаря [Текст]: [віршоване присвячення зав. опіковим відділенням обласної лікарні І.Є.Королю] / В. Трохименко // Ленінський прапор. - 1976. - 1 травня.

8. Тяжелая утрата [Текст]: [биографические сведения о хирурге областной клинической больницы Игоре Евгеньевиче Короле: некролог] // Гривна. - 2006. - 13 апреля. - С. 1.

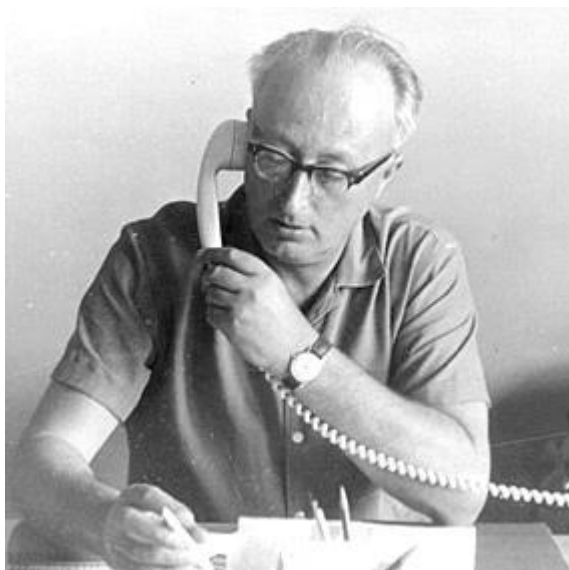
9. Фидровский, В.

Последний героический поступок Короля в Херсоне [Текст]: [зав. ожоговым отделением областной больницы И.Е. Король на основании архивных материалов засвидетельствовал о первой в мире операции по пересадке почки проведённой Ю.Вороным в 1933 г.] / В. Фидровский // Херсонський вісник. - 2008. - 15 травня. - С. 20.

10. Цурікова, Л.

Медицини рядовий [Текст]: [про завідувача опіковим відділенням обласної лікарні І.Є.Короля] / Л. Цурікова // Наддніпрянська правда. - 1966. - 13 вересня. - С.4.

Лучанський Олександр Семенович (24.10.1922 – 31.08 1990)

Олександр Семенович Лучанський народився 24 жовтня 1922 року в Херсоні у сім'ї лікаря. В 1940 р. після закінчення міської середньої школи став курсантом артилерійського училища. Через рік він на практиці використовував одержані знання на фронтах Великої Вітчизняної війни. В 1942 році після тяжкого поранення залишився в строю. Демобілізувався Олександр Семенович в 1946 р. Після закінчення Одеського медичного інституту в 1952 році працював завідувачим поліклініки, завідувачим відділу охорони здоров'я Бериславського району, дільничним терапевтом Херсонської міської лікарні № 2 ім. М.С.Урицького. З 1954 по 1958

роки працював головним лікарем міської санітарно-епідеміологічної станції. Більше тридцяти років (1958-1990) очолював медико-санітарну частину Херсонського бавовняного комбінату. Під керівництвом Олександра Семеновича лікарня стала спеціалізованим закладом охорони здоров'я, республіканською та обласною школою передового досвіду з медичного обслуговування населення. У 1979 році Головний комітет ВДНГ СРСР нагородив медико-санітарну частину Херсонського ордена Леніна бавовняного комбінату Дипломом II ступеня, а її керівника срібною медаллю. Почесне звання "Заслужений лікар Української РСР" присвоєно в 1982 році. Нагороджений орденами Жовтневої революції, Вітчизняної війни I ступеня, Знак Пошани. Помер Олександр Семенович в 1990 році. В 1999 році, враховуючи пропозиції трудових колективів та громадських організацій, виконком міської ради вирішив присвоїти медико-санітарній частині Херсонського бавовняного комбінату ім'я її першого головного лікаря Олександра Семеновича Лучанського, і встановити

відповідну меморіальну Дошку на головному корпусі цього медичного закладу міста.

Довідкова інформація:

1952 р. - закінчив Одеський медичний інститут.

1952-1954 рр. - зав. поліклінікою; зав. Бериславським районним відділом охорони здоров'я, Херсонська область; міська лікарня № 2 ім. М.С.Урицького, м. Херсон.

1954-1958 рр. - головний лікар Херсонської міської санітарно-епідеміологічної станції.

1958-1990 рр. - головний лікар медико-санітарної частини Херсонського бавовняного комбінату.

1979 р. - нагороджений срібною медаллю ВДНГ СРСР.

1982 р. - Почесне звання: Заслужений лікар УРСР.

Нагороджений орденом Жовтневої революції.

Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ступеня.

Нагороджений орденом "Знак Пошани".

Джерела інформації:

1. Гітман, Г.

Нагороди медикам [Текст]: [про нагородження головного лікаря О. С. Лучанського та лікаря Ж. Б. Жебрака лікарні Дніпровського району медалями ВДНГ СРСР] / Г. Гітман // Наддніпрянська правда. - 1979. - 15 вересня.

2. Комарова, І.

Від вдячних херсонців [Текст]: [про відкриття меморіальної дошки на будівлі лікарні Дніпровського району в пам'ять головного лікаря О.С. Лучанського] / І. Комарова // Наддніпрянська правда. - 1993. - 30 жовтня. - С. 2.

3. Лучанський Олександр Семенович [Текст]: [біографічні відомості про Заслуженого лікаря Української РСР. Некролог] // Наддніпрянська правда. - 1990. - 2 вересня.

4. Омельницький, Л.

Память: продолжение следует [Текст]: [о больнице Днепропетровского района и её бывшем глав. враче А.С.Лучанском] / Л. Омельницький // Херсонський вісник. - 1996. - 8 червня. - С. 2.

5. Открыта мемориальная доска в честь Заслуженного врача Украины Лучанского [Текст]: [больница Днепропетровского района] // Херсонський вісник. - 1993. - 30 жовтня. - С. 2.

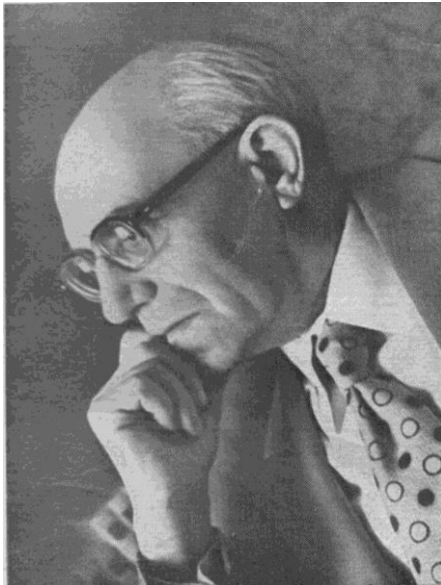
6. Чемерис, Л.

Опережая время [Текст]: [биографические сведения о Заслуженном враче Украины Александре Семеновиче Лучанском] / Л. Чемерис // Вгору. - 2011. - 21 липня. - С. 12-13.

Публікації:**1. Лучанський, О. С.**

Медичне обслуговування робітників бавовняного комбінату [Текст] / О.С. Лучанський, О. Д. Подольський. - К.: Здоров'я, 1978. - 40 с.

Фогель Наум Давидович (1908– 1980)

Наум Давидович Фогель народився в с.Хорли Каланчацького району Херсонської області. Після закінчення Армянської гімназії в Кримській області, працював вантажником в порту, на маслозаводі. В 1930-1935 рр. навчався в Одеському медичному інституті. Після закінчення працював лікарем в Молдавії, в радгоспі “Велетень” Херсонської області, в клініці комбайнового заводу ім. Петровського та карданних валів, ординатором в неврологічному відділенні Херсонської міської лікарні № 2 ім. М.С. Урицького. В роки Великої Вітчизняної війни добровольцем пішов на фронт, очолював евакогоспіталь, де немало зробив для повернення в стрій – бойовий чи трудовий – сотень людей. В 1945 році Наум Давидович повернувся до лікарської справи. Приймав участь у відродженні неврологічного відділення Херсонської обласної лікарні, де завідувачим працював двадцять років. З ініціативи Наума Давидовича створена служба санітарної авіації для надання медичної допомоги населенню у віддалених районах Херсонщини, яку і очолював. В 1965-1970 роках працював невропатологом та завідувачим неврологічної служби Херсонської міської лікарні № 2 ім. М.С. Урицького. Автор наукових публікацій. Фогель Наум Давидович відомий, як лікар-новатор та письменник. Перші статті, вірші, нариси, оповідання були надруковані на сторінках місцевої преси. З 1952 по 1981 роки вийшли друком повісті: “Крилата медицина” (1952), “Гіпнотрон професора Браїлова” (1962), романи: “Хірург Олексій Корепанов” (1957), “Головний хірург” (1966), “Капітан флагмана” (1977), книга-нарис “Повість про людину хорошу” (1962), нарис “Герой Соціалістичної Праці В.Ф.Заботін” (1975), збірник повістей “Буран” (1981). Наум Давидович нагороджений орденом Червоної Зірки та медаллю “За трудову доблесть”. Член Спілки письменників України з 1962 року.

Довідкова інформація:

1930-1935 рр. - навчання в Одеському медичному інституті.

1935 р. - закінчив Одеський медичний інститут.

1935-1941 рр. - невропатолог міської лікарні №2 ім. М.С.Урицького, м.Херсон.

09.1945-1965 рр. - зав. неврологічним відділенням Херсонської обласної лікарні, начальник санавіації.

1965-1967 рр. – невропатолог міської лікарні №2 ім. М.С.Урицького.

1967-1970 рр. - зав. неврологічною службою міської лікарні №2 ім. М.С. Урицького.

Нагороджений орденом Червоної Зірки.

1952 р. - нагороджений медаллю "За Трудову Доблесть".

1962 р. - Член Союзу письменників України.

Публікації:

1. Фогель, Н.

Ганна Борисівна [Текст]: [про старшу медсестру обласної лікарні Лутченко] / Н. Фогель // Наддніпрянська правда. - 1967. - 15 червня.

2. Фогель, Н. Д.

Клиника и лечение субарахноидальных кровоизлияний [Текст]: [по материалам неврологического отделения за 12 лет] / Н. Д. Фогель, М. А. Добрыкина // Труды межобластной научно-практической конференции невропатологов и психиатров Юго-Запада УССР. - 1960

3. Фогель, Н.

Лікар - пролетарський діяч [Текст]: [про М. І. Тітенко] / Н. Фогель // Наддніпрянська правда. - 1954. - 21 січня.

4. Фогель, Н.

Лікарському обов'язку [Текст]: [про Л.Г. Богуславського] / Н. Фогель // Наддніпрянська правда. - 1971. - 3 березня.

5. Фогель, Н.

Людині - жити [Текст]: [про нейрохірурга обласної лікарні М.Т. Ляшенка] / Н. Фогель // Наддніпрянська правда. - 1962. - 25 травня.

6. Фогель, Н. Д. (областная больница).

Опыт комплексного лечения церебрального атеросклероза [Текст]: [по материалам педиатрического кабинета за 2 года] / Н. Д. Фогель, И. М. Черный, Б. О. Гельман // Сборник научно-практической конференции психиатров и невропатологов Юго-Запада УССР (17-20 октября 1960 г.). - 1960. - С. 101.

7. Фогель, Н.

Повість про хорошу людину [Текст]: [нарис про фельдшера обласної лікарні М. А. Стадника] / Н. Фогель // Наддніпрянська правда. - 1961. - 1 грудня.

8. Фогель, Н. Д. (областная больница).

Проблемы герпатологии и их практическое осуществление [Текст] / Н. Д. Фогель // Невропатология и психиатрия им. Корсакова. - 1960. - № 2.

9. Фогель, Н. Д. (областная больница).

Простое приспособление для пневмоэнцефалографии [Текст] / Н. Д. Фогель, М. А. Добрыкина // Врачебное дело. - 1960. - № 5. - С. 521.

10. Фогель, Н. Д. (областная больница).

Простой самодельный аппарат для прижигания [Текст] / Н. Д. Фогель, И. Радченко // Врачебное дело. - 1959. - № 5. - С. 530.

11. Фогель, Н.

Санітарна авіація [Текст]: [...Херсонщини] / Н. Фогель // Наддніпрянська

правда. - 1948. - 20 жовтня. - С. 3.

12. Фогель, Н.

Сорок років зі скальпелем [Текст]: [про хірурга П. І. Юрженка] / Н. Фогель // Наддніпрянська правда. - 1968. - 8 грудня. - С. 4.

13. Фогель, Н. Д.

Стол для люмбальной пункции [Текст] / Н. Д. Фогель, М. А. Добрыкина // Врачебное дело. - 1960. - № 8. - С. 118-120.

14. Фогель, Н.

Характер, вчинки, чуйність [Текст]: [про виховання людини, моральний облік медиків Херсонщини] / Н. Фогель // Наддніпрянська правда. - 1964. - 7 травня.

Джерела інформації:

1. Братан, М.

Задля життя на землі [Текст]: [до 70-річчя від дня народження лікаря-письменника Н. Фогеля] / М. Братан // Наддніпрянська правда. - 1978. - 3 жовтня. - С. 4.

2. Братан, М.

Крізь літа [Текст]: [до 80-річчя від дня народження Наума Давидовича Фогеля] / М. Братан // Наддніпрянська правда. - 1988. - 14 жовтня. - С. 4.

3. [В 1958 году Фогель Н. Д. инициировал подготовку первого детского невролога...] [Текст] // Этапы развития детской неврологии Херсонщины / А. Л. Горб. - К., 2010. - С. 1-2.

4. За летописью дней... [Текст] : [о враче-невропатологе Н. Д. Фогеле] // Бессмертны добрые деяния: Больнице имени А. и О.Тропиных - 85 лет / Г.И.Зубрис, Л.Т.Ремыга. - 1999. - С. 12-34.

5. Наум Давидович Фогель (1908-1980), письменник [Текст]: [до 85-річчя з дня народження] // Знаменні і пам'ятні дати Херсонщини на 1993 рік: бібліографічний покажчик / упоряд. Г. П. Мокрицька, З. С. Орлова; ред. Л. І. Зелена. - Херсон, 1992. - С. 26-28.

6. [Про лікаря-невропатолога Фогеля Наума Давидовича: некролог] [Текст] // Наддніпрянська правда. - 1980. - 27 грудня.

7. Сергєєва, Г.

Слово доброї пам'яті [Текст] : [до 75-річчя від дня народження Н.Д.Фогеля] / Г. Сергєєва // Наддніпрянська правда. - 1983. - 5 жовтня.

8. Федоровська, Л.

Висока гідність таланту [Текст]: [Н. Фогелю - 70 років: Фотоінформація] / Л. Федоровська // Ленінський прапор. - 1978. - 3 жовтня

9. Федоровська, Л.

Логіка життя і схеми [Текст]: [про Н.Фогеля] / Л. Федоровська // Ленінський прапор. - 1967. - 1 березня.

10. Федоровська, Л.

Слово, повне життям [Текст]: [про книгу лікаря Н. Фогеля "Буран"] / Л. Федоровська // Наддніпрянська правда. - 1982. - 5 березня.

11. Фогель Наум Давидович (1908-1980), письменник [Текст]: [до 90-річчя від дня народження] // Знаменні і пам'ятні дати Херсонщини на 1998 рік: бібліографічний покажчик / упоряд. Г. П. Мокрицька, З. С. Орлова; ред. Л. І. Зелена. - Херсон, 1998 (1997). - С. 52-56.

Юрженко Петро Іванович
(08.12.1898-09.07.1975)

Юрженко Петро Іванович народився 8 грудня 1898 р. в Дар-Олександрівці Миколаївської області у великій селянській сім'ї. З 1912 по 1915 роки навчався у Херсонській військово-фельдшерській школі. Після закінчення протягом двох років працював фельдшером в Очаківському лазареті Одеської області. Завідував фельдшерським пунктом в с. Баратівці Миколаївської області. У 1922-1927 роки Петро Іванович студент Одеського медичного інституту. Тямущому молодому випускникові доручають завідування хірургічним відділенням окружної лікарні у Старобільську Донецької області. З першого липня 1937 року Петро Юрженко головний лікар та завідувач хірургічним відділенням народної лікарні в м. Херсоні. Зрілий фахівець, людина жадібна до знань, він шукає нові шляхи в хірургії і виходжуванні післяопераційних хворих, веде спостереження і записи. У червні 1941 р. блискучим демонструванням оперованих хворих захищає кандидатську дисертацію у Харкові. На базі народної лікарні в 1941 році був сформований хірургічний польовий пересувний госпіталь № 575, який очолив Петро Іванович. Його робота відзначена орденами Вітчизняної війни першого та другого ступенів, орденом Червоної Зірки, медалями. З вересня 1945 по 1961 рік Юрженко знову головний лікар та зав. хірургічним відділенням Херсонської обласної лікарні. Незмінним завідувачем хірургічного відділення Петро Іванович працював до 1975 року. Лікар-подвижник, організатор хірургічної допомоги в області, засновник грудної хірургії на півдні України, ініціатор відкриття вузькопрофільних спеціалізованих відділень, займався науково-практичною діяльністю. Член правління республіканського товариства хірургів, голова Херсонського обласного товариства "Знання". За самовіддану працю Петро Іванович нагороджений орденами Леніна та Трудового Червоного Прапора. В 1959 році присвоєно Почесне звання "Заслужений лікар УРСР." Після смерті Юрженка Петра Івановича на будинку обласної клінічної лікарні встановлено меморіальну дошку.

Довідкова інформація:

1912-1915 рр. - навчання в Херсонській військово-фельдшерській школі.

1915 р. - закінчив Херсонську військово-фельдшерську школу.

1915-1917 рр. - фельдшер лазарету, м. Очаків, Одеська область.

1917-1922 рр. - зав. фельдшерським пунктом, с. Баратівка, Миколаївська область.

1922-1927 рр. - навчання в Одеському медичному інституті.

1927 р. - закінчив Одеський медичний інститут.

1927-1937 рр. - хірург; зав. хірургічним відділенням Старобільської окружної лікарні, Донецька область.

1937-1941 рр. - головний лікар; зав. хірургічним відділенням народної лікарні, м.Херсон.

1941-1945 рр. - провідний хірург; нач. хірургічного польового пересувного госпіталю № 575.

1945-1961 рр. - голов. лікар, зав. хірургічним відділенням Херсонської обласної лікарні.

1961-1975 рр. - хірург; зав. хірургічним відділенням Херсонської обласної лікарні.

1941 р. - захист кандидатської дисертації.

1959 р. - Почесне звання: Заслужений лікар УРСР.

Нагороджений орденом Червоної Зірки.

Нагороджений орденом Леніна.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ступеня.

Нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеня.

Публікації:

1. Юрженко, П. И.

К вопросу о хирургическом лечении доброкачественных опухолей и кист средостения [Текст] / П. И. Юрженко // Новый хирургический архив. - 1957. - №5.- С.80.

2. Юрженко П. И.

Некоторые детали техники резекции желудка по Бильрот [Текст] / П.И. Юрженко // Клиническая хирургия. – 1970. - № 11, с. 26—28.

3. Юрженко, П. И.

Отдалённые результаты оперативного лечения язвенной болезни желудка и двенадцатиперстной кишки по материалам Херсонской областной больницы [Текст] / П. И. Юрженко // Труды IX съезда хирургов Украинской ССР (г.Днепропетровск, 26 июня-1 июля 1958 г.). - 1960. - С. 278-283.

4. Юрженко, П. И.

Радикальная операция по поводу рака прямой кишки с низведением сигмы на промежность [Текст] / П. И. Юрженко // Труды II съезда онкологов и III съезда рентгенологов и радиологов УССР (г. Киев, 18-24 июня 1956 г.). - К., 1959. - С. 613-617.

Джерела інформації:

1. Багненко, Є.

Йому підкорилися вершини [Текст]: [до 90-річчя з дня народження П. І. Юрженка (1898-1975)] / Є. Багненко // Наддніпрянська правда. - 1988. - 18 грудня.

2. Багненко, Є.

Світиш іншим - гориш сам [Текст]: [про лікаря П. І. Юрженка]: бесіда з Є.М. Багненко / записала К. Бережна // Наддніпрянська правда. - 1998. - 8 серпня. - С. 4. - (до 100-річчя П. І. Юрженка).

3. Бобух, А.

Легендарний лікар [Текст]: [про увічнення пам'яті П. І. Юрженка] / А. Бобух // Новий день. - 1994. - 24 грудня. - С. 1.

4. Богуславський, Л.

Увічнимо пам'ять Юрженка [Текст]: [біографічні відомості про П.І.Юрженка] / Л. Богуславський // Наддніпрянська правда. - 1995. - 23 листопада. - С. 4.

5. Буде вулиця імені хірурга Юрженка [Текст]: [...в м. Херсоні] // Херсонський вісник. - 1998. - 26 грудня. - С. 1.

6. Гирин, В. Н.

Ветераны остаются в строю [Текст] : [о П. И. Юрженко] / В. Н. Гирин // Медицина в солдатской шинели: [сб. к 45-летию Победы] 1945-1990 / [отв. ред. А. Е. Романенко и др.]. - К., 1989. - С. 89-112.

7. Гордеев, В. И.

Выдающиеся врачи-хирурги Херсонщины [Текст]: [о Петре Юрженко и др.] / В. И. Гордеев, К. В. Гогун, В. М. Гандзюк // Клиническая хирургия. - 1983. - № 6. - С. 56-58.

8. Грушко, О.

Люди, годы, жизнь [Текст]: [биографические сведения о П.И. Юрженко] / О. Грушко // Вгору. - 2011. - 21 квітня. - С. 16-17.

9. Гурепко, М.

Не лише данина моді [Текст]: [про видатного лікаря-хірурга П. І. Юрженка та присвоєння його імені одній з вулиць м. Херсона] / М. Гурепко // Медична газета України. - 1995. - № 11, березень. - С. 11.

10. Демченко, З.

Головна лікарня Таврійського краю [Текст]: [про Херсонську обласну клінічну лікарню та лікарів Юрія Вороного, Петра Юрженка, Сергія Долгого, Віктора Клименка] / З. Демченко // Ваше здоров'я. - 2007. - 18 травня. - С. 9.

11. Життя - подвиг [Текст]: [до 100-річчя від дня народження П. І. Юрженка - 1898-1975] // Гривна. - 1998. - 30 березня. - С. 14.

12. Ім'я - легенда [Текст]: [до 100-річчя від дня народження П. І. Юрженка] // Наддніпрянська правда. - 1998. - 4 квітня. - С. 4.

13. Кокостікова, Г.

Пам'ять про Юрженка [Текст]: [про увічнення пам'яті Заслуженого лікаря УРСР] / Г. Кокостікова // Наддніпрянська правда. - 1999. - 13 січня. - С. 2.

14. Кокостікова, Г.

Спогад і сповідь [Текст]: [про конференцію присвячену 100-річчю від дня народження П. І. Юрженка; є біографічні відомості] / Г. Кокостікова // Наддніпрянська правда. - 1998. - 15 вересня. - С. 1.

15. П. І. Юрженко [Текст]: [головний хірург обласного відділу охорони здоров'я, науковий консультант. Некролог] // Наддніпрянська правда. - 1975. - 10 липня. - С. 3.

16. Петр Иванович Юрженко [Текст]: [к 70-летию со дня рождения] // Клиническая хирургия. - 1969. - № 2. - С. 85.

17. Петр Иванович Юрженко [Текст]: [к 100-летию со дня рождения] // Клінічна хірургія. - 1998. - № 12. - С. 53-54.

18. [Про увічнення пам'яті Заслуженого лікаря УРСР П. І. Юрженка] [Текст] // Херсонський вісник. - 1994. - 17 грудня. - С. 1.

19. У пам'яті вдячних нащадків [Текст]: [про П. І. Юрженка] // Ваше здоров'я. - 1999. - 13 січня. - С. 5.

20. Фидровский, В.

Поступок, достойный настоящего мужчины [Текст]: [о хирурге П.И. Юрженко] / В. Фидровский // Гривна СВ. - 2005. - 9 сентября. - С. 6.

21. Фидровский, В.

Хирург и медсестра [Текст]: [о хирурге Херсонской областной больницы П. И. Юрженко и операционной медсестре В. А. Савич] / В. Фидровский // Магазины Херсона. - 2001. - 27 декабря. - С. 7.

22. Фогель, Н.

Сорок років зі скальпелем [Текст]: [про хірурга П. І. Юрженка] / Н. Фогель // Наддніпрянська правда. - 1968. - 8 грудня. - С. 4.

23. Юрженко, В. П.

Великий хирург [Текст]: [биографические сведения о Петре Ивановиче Юрженко] / В. П. Юрженко // Херсонський вісник. - 1998. - 12 грудня. - С. 10.

24. Юрженко Петро Іванович [Текст]: [біографічні відомості про хірурга обласної клінічної лікарні] // Херсонський базовий медичний коледж. 135 років. - Херсон, 2008. - С. 8.

25. Якубзон, Т.

Повернення життя [Текст]: [про роботу хірурга П. І. Юрженко в роки війни та післявоєнні роки] / Т. Якубзон // Наддніпрянська правда. - 1945. - 7 листопада. - С. 4.

26. Яновский, С.

Именем хирурга херсонцы назвали теплоход [Текст]: [к 100-летию со дня рождения П. Юрженко] / С. Яновский // Киевские ведомости. - 1998. - 23 сентября. - С. 12.

ЗМІСТ

Іванов Ігор Михайлович	3
Кізельман Володимир Лазарович	5
Король Ігор Євгенович	6
Лучанський Олександр Семенович	8
Фогель Наум Давидович	10
Юрженко Петро Іванович	13

Укладачі: Боріскіна О.В.
Гаркуша В.І.

Відповідальний за випуск: Діжур Т.А.

Тираж: 4 прим.